

13.2.2014

KORKEASAAREN ELÄINTARHA

Riikinkukko saapuu uuteen tarharakennukseen. Korkeasaaren arkisto. Kuvaaja: Mari Lehmonen

Sisällysluettelo

I ELÄINTARHAN JOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2013	3
II KORKEASAARI PÄHKINÄNKUORESSA	4
III ELÄINTARHAN JOHTOKUNTA	7
IV HENKILÖSTÖ.....	7
V ELÄIMET JA LUONNONSUOJELUTYÖ	9
VI ASIAKASPALVELU, TAPAHTUMAT JA KÄVIJÄT.....	10
VII RAKENTAMINEN JA YMPÄRISTÖ	13
VIII TALOUSTILANNE JA TUNNUSLUVUT	13
IX SELVITYS TOIMINNAN RISKEISTÄ.....	15

13.2.2014

I ELÄINTARHAN JOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2013

Korkeasaaren eläintarhalle vuosi 2013 oli suurten muutosten aikaa. Eläintarhamme kehittämissuunnitelmassa vuosille 2012-2022 linjataan Korkeasaaren muuttuvan kuluvalle vuosikymmenellä moderniksi biopuistoksi. Biopuistolla tarkoitetaan monipuolista elämys- ja luonnonsuojelukeskusta, jonka päämääränä on antaa kävijöille läpileikkaus koko maapallon elävän luonnon kirjosta, biodiversiteetistä. Perinteisen eläintarhan tilalle on kehittymässä eläinten, puutarhojen ja alkuperäisen mereisen saaristoluonnon kokonaisuus, jossa nykyaikainen esitystekniikka antaa saarella vierailleville aikaisempaa moni-ilmeisemmän kuvan luonnon ja luonnonsuojelun asiassa.

Valmistautuminen Korkeasaaren 125-vuotisjuhliin (2014) on myös antanut mahdollisuuden alkuperäisen Korkeasaaren kansanpuiston perinteen esille nostamisen osana saaren yleissuunnitelmaa. Tavoitteen on säilyttää saaren rakennuskannassa, eläintiloissa ja puutarhoissa piirteitä kaikilta kuluneilta vuosikymmeniltä. Uskon, että tämän kehityksen tuloksena Korkeasaari kansallisena instituutiona pystyy jatkossa tarjoamaan eläintarhakokemuksen lisäksi perinteistä saariluonnon rauhaa, tuulahduksen menneen maailman ravintolakulttuurista ja toisaalta uutta tietotekniikkaa hyödyntävän elämysmaailman jossa luonto on tuotu esille myös nuorisoa kiinnostavalla tavalla.

Korkeasaaren eläintarha on uudistanut sisäisen organisaationsa vuoden 2013 kuluessa. Uuden organisaationsa myötä eläintarha jakautuu neljään hallinnolliseen yksikköön. Markkinointi- ja asiakaspalveluyksikkö palvelee saaren monipuolista asiakaskuntaa, joka koostuu suuresta yleisöstä, luontokoulu- ja ympäristökasvatuksesta, verkkopalveluista ja tapahtumista. Helsingin perinteisiin ovat jo juurtuneet mm. Kissojen yö, jäänveistokilpailu, kesäinen hiekkaveistotapahtuma ja kiinalaisen uuden vuoden vietto. Pitkästä aikaa vuoden kävijämäärä ylitti puolen miljoonan rajan, edelleen vahvistaen Korkeasaaren asemaa keskeisenä pääkaupunkiseudun vetovoimatekijänä.

Eläintenhoitoyksikkö on myös aloittamassa toimintaansa uudelta pohjalta. Kuraattorien määrää lisätään ja eläintenhoitoryhmille tarjotaan entistä monipuolisempia tehtäviä sisältäen tiiviin yhteistoiminnan asiakaspalvelun kanssa. Kiinteistö- ja ympäristöyksikkö on pystynyt kuluneen vuoden aikana merkittävästi parantamaan Korkeasaaren yleisilmettä rakennuskantaa kohentamalla ja monipuolistamalla saaren perinteistä puisto- ja puutarhailmettä uusien istutuksien ja teemapuistoin. Korkeasaaren uudesta perhospuistosta on tullut nopeasti yleisön eräs suosikeista vaeltavia päiväperhoja houkuttelevine erikoisine kasvilajeineen.

Korkeasaaren uudistuminen jatkuu. Kesällä 2013 ratkennut Kruunusiltaojen arkkitehtuurikilpailu antaa suunnan saaremme yhdistymiselle Helsingin keskustaan kuluvalle vuosikymmenen lopulla. Nyt pääsemme uudistamaan myös siltaratkaisua odottanutta saaren pohjoisreunaa, joka on aiempina vuosikymmeninä jouduttu pitämään vapaana rakenteista ja rakennuksista, odottaen siltahankkeen linjauksia. Iso välitön muutos Korkeasaaren saavutettavuuteen saadaan, kun

13.2.2014

Mustikkamaan ja Kalasataman alueen yhdistävä Isoisän silta valmistuu vuonna 2015, mahdollistaen yleisön saapumisen saarelle Kalasataman metroaseman kautta.

Korkeasaaren pitkä historia asettaa meille myös suuren haasteen. Osin rakennuskanta saarella on peräisin 1800-luvulta, sisältäen useita suojeltuja kohteita. Vaatimaton investointibudjettimme kuluu nyt pääosin rakennusten ja kunnallistekniikan korjausvelan kattamiseen, mistä syytä eläintarhalla on rajatut mahdollisuuden tarjota aivan uutta. Uusina elämyksinä saari tarjoaa mm. Amazonian alueen vedenalaista maailmaa esittelevän akvaariokokonaisuuden sekä Euroopan ainoan Karibian alueen keinotekoisesta elävistä korallieläimistä koostuvan ekosysteemiakvaarion. Palosaaren villieläinsairaalan valmistuminen palvelemaan loukkaantuneita eläinpotilaita on kansallisen tason saavutus, joka koetaan hyvin tärkeäksi koko eläinsuojelukentässä.

Olemme luottavaisin mielin aloittamassa 125-vuotista juhlintaamme. Vuoden 2014 kuluessa Korkeasaari tarjoaa puolensataa tapahtumaa ja uskon, että yleisö kokee saaremme ainutlaatuisena kansallisena aarteena!

Jukka Salo
Eläintarhan johtaja

II KORKEASAARI PÄHKINÄNKUORESSA

Pinta-ala:	24 hehtaaria
Henkilöstön määrä:	73 vakanssia
Eläinlajien määrä:	noin 170 lajia
Kävijämäärä:	vuosittain noin 430 000 – 500 000 kävijää
Aukioloajat:	kesällä klo 10–20, talvella klo 10–16
Sitovat toiminnalliset tavoitteet:	vuosittainen aukiolotuntien määrä 2793 tuntia
Tuottavuuden tunnusluku:	toimintakate/asukas
Erityistä:	Korkeasaaren eläintarhan yhteydessä sijaitsevassa Palosaaren villieläinsairaalassa hoidetaan vuosittain noin 800 loukkaantunutta luonnonvaraista eläintä.

13.2.2014

<p>Missio</p> <p>Korkeasaaren eläintarha edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä. (Monimuotoisuuden säilymistä edistetään mm. ylläpitämällä monipuolista eläinkokoelmaa luonnonmukaisissa oloissa, noudattamalla eläinten hoidon uusinta tietämystä, painottamalla erityisesti uhanalaisia ja harvinaisia lajeja lajivalikoimassa ja edistämällä tällaisten lajien saattamista takaisin luontoon sekä harjoittamalla opetus- ja valistustyötä.)</p>	 	<p>Visio</p> <p>Korkeasaaren eläintarha on ympäristönsuojelustaan tunnettu, aktiivinen ja elämyksellinen biopuisto.</p>	
<p>Strategia</p> <ol style="list-style-type: none">1) Korkeasaari tunnetaan uhanalaisten eläinten ja elinympäristöjen puolestapuhujana2) Korkeasaarella vieraillee entistä laajempi kirjo asiakkaita ympäri vuoden,3) Korkeasaari on aktiivinen ja yleisilmeeltään moderni eläintarha,4) Korkeasaarella on osaava, uusiutumiskykyinen ja hyvinvoiva henkilökunta.	 	<p>Arvot</p> <p>Monimuotoisuuden suojele, Ympäristötietoisuus, Elämyksellisyys, Asiakaslähtöisyys, Eläinten hyvinvointi</p>	

Korkeasaaren historiaa

Korkeasaaren eläintarha on yksi Euroopan vanhimmista moderneista eläintarhoista: Korkeasaaren eläintarha perustettiin jo vuonna 1889. Saaren puistoon oli kuitenkin sijoitettu eläimiä jo ennen varsinaisen eläintarhan perustamista: saarta vuodesta 1883 lähtien hallinnoinut Helsingin Anniskeluyhtiö oli kunnostanut saarta rakentamalla uusia rakennuksia ja vuonna 1884 valmistuneen Ravintola Pukin edustalla oli kaksi haukkaa häkkeineen. Ensimmäiset karhut saapuivat vuonna 1888 ja orvot jääkarhunpennut vuonna 1890. Kun eläintarha päätettiin perustaa juuri Korkeasaareen vuonna 1889, uusia eläimiä saatiin runsaasti lahjoituksina: saareen saatiin alkuvuosina muun muassa metsäpeuroja, kulta- ja hopeafasaaneja sekä kaksikyttyräinen kameli.

Eläintarha siirtyi Helsingin kaupungin omistukseen Helsingin alkoholiliikkeeltä vuonna 1920. Syynä tähän siirtoon oli edellisvuonna 1919 voimaan tullut kieltolaki, joka rajoitti alkoholin

13.2.2014

myyntiä. Ensimmäinen maailmansota oli riepotellut tietenkin myös eläintarhaa, ja rehupulan vuoksi uusia eläinlajeja ei voitu hankkia ennen 1930-lukua. Pian tämän jälkeen alkanut toinen maailmansota keskeytti jälleen eläintarhatoiminnan. Eläintarhan toiminta pääsi oikeastaan kasvamaan ja käynnistymään toden teolla vasta jälleenrakennuskaudella: eläimiä pystyttiin tuomaan ulkomailta, ruokapula helpotti, omat eläimet lisääntyivät ja säännöllinen lauttaliikenne aloitettiin vuonna 1949. Myös uusia rakennuksia voitiin rakentaa: karhulinna valmistui vuonna 1952, apinatalo vuonna 1956 ja kissalaakson ensimmäiset aitaukset vuonna 1964.

125-vuotisen historiansa aikana Korkeasaaren eläintarha on muuntunut kansan huvittelu- ja retkipuistosta eläintarhaksi ja edelleen – vuonna 2012 valmistuneen ja hyväksytyyn yleissuunnitelman mukaisesti – biopuistoksi. Korkeasaaresta on tullut useiden uhanalaisten lajien suoja- paikka, opetuskeskus ja aktiivinen toimija luonnon- ja ympäristönsuojelun alalla. Korkeasaari tarjoaa kodin noin 160 lajille ja yhteensä noin 2000 eläinyksilölle. Matkan varrella sekä tehtävät, asenteet että suhde eläimiin ovat muuttuneet merkittävästi: käsitykset eläinten hyvinvoinnista, monimuotoisen geeniperimän ylläpitämisestä, yleisön suhteesta eläimiin ja eläinten tarvitsemista resursseista ovat muuttuneet merkittävästi.

Korkeasaaren eläintarha osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön useiden uhanalaisten eläinten kasvattamisessa ja lisääntymisessä, ja on niin ikään mukana useissa paikallisissa suojeluhankkeissa sekä tarhassa kasvatettujen eläinten luontoonpalautushankkeissa. Korkeasaaren eläintarhasta on viety muun muassa alppikauriita Itävallan Alpeille, visenttejä Venäjälle, ilveksiä Puolaan sekä tunturipöllöjä ja maakotkia sopiville elinpaikoille Suomessa. Korkeasaari kuuluu eläintarhojen ja akvaarioiden keskusjärjestö EAZA:an ja WAZA:an. Järjestöt järjestävät vuosittaisia konferensseja, tapaamisia, koulutusta ja auditointia, joihin myös Korkeasaari osallistuu.

Lisäksi on syytä maininta, että eläintarhatoiminta on tarkoin lailla säädeltä: Korkeasaarta, kuten muitakin eläintarhoja ja -näyttelyitä, koskevat sekä eläinsuojelulaki (247/1996) että eläintarha-asetus (2/EEO/2003). Eläinsuojelulain nojalla eläintarhatoiminnan harjoittamista varten on haettava lupaa aluehallintovirastolta. Lisäksi eläinsuojelulain mukaisesti eläintarhan tulee osaltaan edistää luonnonvaraisen eläimistön suojelua ja biologisen monimuotoisuuden säilymistä. Tässä tarkoituksessa eläintarhan tulee antaa yleisölle tietoa näytteillä pidettävistä lajeista ja niiden luonnollisista elinolosuhteista. Eläintarhan tulee lain nojalla lisäksi osallistua: 1) eläinlajien suojelua edistävään tutkimukseen; 2) eläinlajien suojelutaitoihin liittyvään koulutukseen; 3) lajien suojeluun liittyvään tietojen vaihtoon; tai 4) milloin se on tarkoituksenmukaista, eläinlajien vankeudessa kasvattamiseen, kannan uudelleen istuttamiseen tai lajien luontoon palauttamiseen. Eläintarha-asetuksella puolestaan asetetaan eläintarhoille varsin runsaasti vaatimuksia esimerkiksi eläinten pito-olosuhteiden suhteen.

13.2.2014

III ELÄINTARHAN JOHTOKUNTA

Eläintarhan johtokunta

Vuoteen 1989 saakka Korkeasaaren eläintarha oli osa Helsingin kaupungin liikuntavirastoa, mutta tuolloin Korkeasaaresta muodostettiin itsenäinen virasto. Korkeasaaren eläintarha kuuluu Helsingin kaupungin sivistystointia johtavan apulaiskaupunginjohtajan rooteliin, ja eläintarhaa johtaa eläintarhan johtokunta. Uuden valtuustokauden 2013-2016 alussa nimetty johtokunta aloitti toimintansa 1.1.2013.

Vuonna 2013 eläintarhan johtokunnan kokoonpano oli seuraavanlainen:

Timo Elo (PerusS)
Vesa Hack (Kokoomus)
Sanna Hellström (Vihreät)
Annemari Kivelä (Kokoomus)
Henna Laakkonen (SDP)
Jani Luoto (Kokoomus)
Milla Pyykkönen (Vasemmisto)
Marko Ronkainen (Vihreät)
Vesa Saarinen (Vihreät)
Jussi Halla-Aho (PerusS)

Eläintarhan puheenjohtajana toimi Sanna Hellström ja varapuheenjohtaja Vesa Hack. Kaupunginhallituksen edustajana kokouksiin on osallistunut kaupunginhallituksen edustaja Jussi Halla-Aho, tai hänen varaedustajansa Xia Belle Selene

IV HENKILÖSTÖ

Korkeasaaren eläintarhan henkilökunta

Korkeasaaren eläintarhassa on 73 vakanssia, mutta erityisesti vilkkaan kesäsesongin aikana työntekijöiden määrä nousee noin 120 henkilöön.

Korkeasaaren eläintarha jakautuu johtosäännön mukaisesti johtokunnan päättämiin yksiköihin. Yksiköitä on neljä: hallintoyksikkö, eläintenhoitoyksikkö, kiinteistö- ja ympäristöyksikkö sekä markkinointi- ja asiakaspalveluyksikkö.

Hallintoyksikkö vastaa viraston yleishallinnosta, taloudesta, henkilöstöasioista ja päätöksenteosta sekä avustaa eläintarhan johtajaa ja yksiköitä niiden tarvitsemissa hallinnollisissa tukipalveluissa. Hallintotehtäviin kuuluu mm. sopimusasiat, yleis-, talous-, henkilöstö ja tietohallinnos-

13.2.2014

ta huolehtiminen sekä eläintarhan johtajan avustaminen strategisessa suunnittelussa. Myös valvonta ja lipunmyynti kuuluvat hallintoyksikölle. Hallintoyksikössä työskentelevät suunnittelija, taloussuunnittelija, HR-suunnittelija, ATK-asiantuntija, turvallisuusasiantuntija sekä intendentti, eläintarhalehtori ja neljä valvoja-lipunmyyjää. Hallintoyksikköä johtaa hallintopäällikkö.

Eläintenhoitoyksikkö vastaa eläintarhan lajistosta, sen ylläpidosta, kehittämisestä ja hyvinvoinnista sekä osallistuu luonnon biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseen sekä koti- että ulkomailta. Eläintenhoitoyksikköä johtaa eläintenhoitoyksikön päällikkö. Yksikössä työskentelee 3 kuraattoria, eläinlääkäri ja 32 eläintenhoitajaa.

Kiinteistö- ja ympäristöyksikkö vastaa eläintarhan ympäristön rakentamisesta ja kunnossapidosta sekä eläintarhatoiminnan piiriin kuuluvien kiinteistöjen, rakenteiden ja laitteiden kunnossapidosta. Yksikköä johtaa kiinteistö- ja ympäristöyksikön päällikkö, jonka alaisuudessa työskentelee kiinteistöinsinööri, neljä kiinteistöhoitajaa, kolme puutarhuria ja kuusi aluehuolto miestä.

Markkinointi- ja asiakaspalveluyksikkö huolehtii eläintarhan asiakaspalvelusta, markkinointiviestinnästä sekä eläintarha- ja luontotietouden tarjoamisesta asiakkaille ja tiedotusvälineille. Asiakaspalveluyksikön työntekijät ohjaavat, opastavat, tiedottavat ja tuottavat eläintarhan tapahtumat. Markkinointi- ja asiakaspalveluyksikköä johtaa markkinointipäällikkö, jonka lisäksi yksikössä työskentelevät markkinointisuunnittelija, kaksi ympäristökasvattajaa, opasviestintäassistentti, verkkosuunnittelija, graafinen suunnittelija ja toimistos sihteeri.

Henkilökuntatoiminta ja palkitseminen

Korkeasaaren koko henkilökunta kuuluu henkilöstökerhoon, joka järjestää erilaista virkistystoimintaa ja tapahtumia. Vuonna 2013 henkilöstökerho järjesti muun muassa grillausiltoja, brunseja, isännöi ja emännöi tanskalaisten kollegojen vierailua Kööpenhaminan eläintarhasta, kesäretken Vartiosaareen, kesäkauden päättäjäiset Vispilä-laivalla ja pikkujoulut. Vuonna 2013 elvytettiin Korkeasaaren ruokakerho osaksi henkilökuntakerhon toimintaa. *Eläinten hyvinvointikerho* jatkoi säännöllistä toimintaa kokoontuen säännöllisesti keskustelemaan, katselemaan valokuvia ja kuuntelemaan esityksiä eläinaiheisiin liittyen.

Vuonna 2012 Korkeasaaren eläintarhassa otettiin myös käyttöön uudenlainen palkitsemisjärjestelmä. Palkitsemisen tavoitteet Korkeasaaren eläintarhassa ovat seuraavat:

1. Työntekijöitä palkitaan kun he tekevät työssään jotain mitä heiltä ei normaalina työsuorituksena edellytetä.
2. Palkitseminen tapahtuu työssä suoriutumisen perusteella tai kun työntekijä osallistuu poikkeuksellisen merkittävällä tavalla työyhteisön toimivuuden parantamiseen.
3. Palkitseminen kannustaa työntekijöitä aloitteellisuuteen ja varmistaa tavoitteiden mukaista toimintaa.
4. Palkitsemisen avulla työntekijät saavat palautetta.

13.2.2014

5. Palkitsemista käytetään johtamisen välineenä.

Lähiesimies tekee perustelun esityksen palkkion myöntämisestä yksikön päällikölle, joka puoltaessaan palkkion myöntämistä tekee esityksen eläintarhan johtajalle. Palkkio edellyttää hallintopäällikön puoltaa. Vuonna 2013 palkittiin 17 työntekijää.

V ELÄIMET JA LUONNONSUOJELUTYÖ

Korkeasaaren eläinlajit ja kansainvälinen lajijhteistyö

Korkeasaaren eläintarha tarjoaa kodin noin 160 eläinlajille, joista suuri osa on luonnossa jo uhanalaisia tai harvinaistuneita. Esimerkiksi amurinleopardeja on luonnossa jäljellä joitakin kymmeniä, ja vuonna 2013 Zoolandiasta siirretyt milut ovat lajina kuolleet luonnosta sukupuuttoon. Korkeasaari kuuluu Euroopan eläintarhaliittoon (EAZA) ja tekee siksi yhteistyötä erilaisten suojelu- ja kantakirjaohjelmien kautta monien muiden eläintarhojen kanssa.

Euroopan eläintarhaliitto EAZA koordinoi noin 250 lajin EEP/ESB -ohjelmia. EEP (European Endangered species Program) tarkoittaa eurooppalaista suojelu-ohjelmaa, jossa lajista pidetään kantakirjaa ja sen lisääntymistä säädellään koordinaattorin antamien ohjeiden mukaan. Korkeasaarella EEP-lajeja ovat aasianleijona, ahma, amurinleopardi, amurintiikeri, egyptinkilpikonna, hyasinttiara, keisaritamariini, kierteissarvivuohi, kulaani, lumileopardi, mongolianvillihevonen, myskihärkä, partakorppikotka, pikkupanda, sauikko, sinikurkkuara, valkopääsaki, vesikko ja visentti.

ESB-lajit taas ovat lajeja, joista pidetään eurooppalaista kantakirjaa (European Studbook). Joistakin lajeista, kuten esimerkiksi lumileopardeista ja kultatamariineista pidetään myös maailmanlaajuista kantakirjaa. Korkeasaari osallistuu kansainväliseen suojelutyöhön koordinoimalla kierteissarvivuohen eli markhorin EEP-ohjelmaa. Korkeasaarella monitoroidaan vuosittain suokukkojen ja vihersäihkyjen eläintarhakantoja Euroopassa. Eläintarhan työntekijät kuuluvat myös lukuisten lajien lajikomiteoihin (mm. kulaani, aasianleijona, lumileopardi).

Lajivalinnoissaan Korkeasaaren eläintarha noudattaa EAZA:n lajikomiteoiden suosituksia, vuonna 2012 valmistunutta uhanalaisuunnitelmaa sekä yleissuunnitelman mukaisten teema-alueiden eläinmaantieteellisiä piirteitä. Korkeasaaren eläintarhan oma uhanalaisuusohjelma perustuu EAZA:n lajikomiteoiden suosituksiin eri lajien tarhaustarpeista, ja niiden mukaisesti annetaan etusija EEP/ESB-suojeluohjelman lajeille. Näin ollen Korkeasaarella olevia tavallisia lajeja tullaan mahdollisuuksien mukaan korvaamaan sopivilla uhanalaisilla lajeilla ottaen myös huomioon Suomen uhanalaisten lajien suojelutarve.

Korkeasaareen saapui vuonna 2013 uusia lajeja kuten berberiapinat, vikunjat, marat, milut, matelijoita ja kalat (15). Korkeasaarella syntyneitä eläimiä (lumileopardeja, lapinpöllöjä, varpuspöllöjä, hiiripöllö, alppivuohia) vietiin muihin eläintarhoihin. Vuoden aikana lajistosta poistui lopullisesti vapiti ja lumivuohi sekä väliaikaisesti ahma ja amurintiikeri.

13.2.2014

Lukuisat lajit lisääntyivät menestyksekkäästi: jälkeläisiä saivat mm. takinit, metsäpeurat, valkopääsakit, kuhertajagasellit ja lapinpöllöt. Vuoden suurin ilonaihe oli Korkeasaarella kuoriutuneen partakorpikotkan vapauttaminen Ranskaan Vercors'n kansallispuistoon. Lajia on tarhuttu jo 1970-luvulta saakka ja nykyinen partakorppikotkapari on lisääntynyt onnistuneesti kolme kertaa.

Palosaaren villieläinsairaala

Palosaari sijaitsee Korkeasaaren kupeessa ja saaria yhdistää kannas. Palosaarella sijaitseva eläinhoitolarakennus on valmistunut vuonna 1979, ja se peruskorjattiin vuonna 2012. Palosaarella toimii villieläinsairaala, jonka toiminnan tarkoituksena on auttaa vahingoittuneita tai orvoiksi jääneitä luonnonvaraisia eläimiä ja palvella yleisöä luonnonvaraisia eläimiä koskevissa kysymyksissä. Villieläinsairaala myös tiedottaa ja valistaa ajankohtaisissa luonnonvaraisia eläimiä koskevissa asioissa.

Hoitola on rakennettu niin, että tarpeen vaatiessa sitä voidaan käyttää myös eläintarhan eläinten evakkopaikkana remontti- tai sairastapauksissa ja eläintarhaan tuotavien eläinten karanteenitiloina. Vuonna 2013 sovittiin aasianleijonan EEP-koordinaattorin kanssa Palosaaren käyttämisestä kahden geneettisesti arvokkaan aasialeijonanaaraan pitämiseen karanteenissa. Palosaari ei näiden syiden vuoksi ole yleisölle avoinna, mutta hoitolaan voi ottaa yhteyttä kaikissa luonnonvaraisten eläinten sairastapauksissa.

Vuoden 2013 aikana luonnonvaraisten eläinten hoitola vastaanotti lähes 800 loukkaantunutta luonnonvaraista eläintä, joista 40 % palautettiin luontoon. Potilaina oli muun muassa rusakoita, oravia, pohjanlepakoita, lokkeja, tervapääskyjä, erilaisia pöllöjä, ja tiaisia. Palosaarella talvehti myös toistakymmentä siiliä. Harvinaisempiakin potilaita kävi hoidossa, muun muassa taviokurnia, valkohäntäkauris, luhtahuitti, liito-orava ja maakotka. Maakotka sijoitettiin Riikan eläintarhaan, jossa sen toivotaan lisääntyvän toisen suomensukuisen maakotkan kanssa. Tämän parin poikasia voitaneen vapauttaa Suomeen tulevaisuudessa.

VI MARKKINOINTI, ASIAKASPALVELU JA TIEDOTUS

Markkinointi- ja asiakaspalveluyksikkö vastaa eläintarhan asiakaspalvelun toimivuudesta sekä eläintarha- ja luontotietouden tarjoamisesta asiakkaille ja muille sidosryhmille. Yksikön tehtäviin kuuluu mm. viestintä, markkinointi, opastus, ympäristökasvatus ja tapahtumien toteuttaminen.

Vuotuinen asiakasmäärä kasvoi n. 2,7 %:lla ollen 502 162. Puolen miljoonan asiakkaan tavoite ylittyi usean vuoden tauon jälkeen. Täysin asiakkaatonta päivää ei ollut. Hiljaisimpana päivänä (19.12.2013) Korkeasaarella vieraili 19 asiakasta kun taas vilkkaimpana päivänä (13.9.2013, Kissojen Yö) asiakkaita oli 7 578. Pyrkimys kasvattaa Korkeasaaren ympärivuotuisia asiakasmääriä on oikeansuuntainen, sekä kevät- ja syyskausi kasvoivat suhteessa

13.2.2014

edellisvuoteen kesän huippukauden (heinä-elokuu) ollessa hieman edellistä kesää 2012 hiljaisempi.

Suurimmat yleisötapahtumat olivat perinteiset Art Meets Ice –jäänveistokilpailu helmikuussa, koko perheen Pääsiäistapahtuma, Art Meets Sand –hiekanveistokilpailu kesäkuussa ja Kissojen Yö syyskuussa. Kaikkien tapahtumien asiakasmäärät olivat kasvaneet edellisvuodesta. Korkeasaaripäivä (maailman eläinten päivä 4.10.) houkutti paikalle keskimääräistä enemmän maahanmuuttajia ja jäänveistokisat puolestaan nuoria aikuisia.

Vuoden alussa tapahtunut HSL:n linjauudistus paransi sekä Korkeasaaren saavutettavuutta että näkyvyyttä. Linjan 11 korvaaminen linjalla 16 pidensi liikennöintiäikää monella tunnilla, samoin vuoroväli tiheni. Liikennöitsijän kilpailutuksen yhteydessä huomioitiin myös Korkeasaaren toive saada omaa lisänäkyvyyttä ”Zoobussiin”. Linjan 16 kalustosta kolmen (3) ajoneuvon ulko- ja sisäpinnat ovat vapaasti Korkeasaaren käytettävissä.

Korkeasaari oli erittäin hyvin näkyvillä mediassa. Mediaosumia lehdistössä, TV:ssä ja radiossa oli vuoden aikana lähes 1000 ja verkkomedioissa n. 1200. Eniten huomiota saaneet teemat olivat Apinalinnan lajiston vaihto paviaaneista berberiapinoihin, mangustikameran avaus, villieläinsairaalassa hoidetun luonnonvaraisen hylkeen luontoon vapautus, jäänveistokilpailut, amurintiikerin lopetus sekä Kruununsiltahanke.

Korkeasaaren kotisivuliikenne jatkaa vahvaa kasvuaan. Sivustolla vieraili 30 % enemmän kävijöitä kuin vuonna 2012. Mobiilipäätelaitteella sivustoa käyttävien määrä on kasvanut 144 %. Digitaalisen palveluympäristön parantamiseksi Korkeasaari käynnisti julkaisujärjestelmän vaihtoprojektin, jonka seurauksena uudistettu www.korkeasaari.fi avataan keväällä 2014. Sosiaalisen median kanavat Facebook, YouTube ja Flickr jatkoivat suosiotaan.

Yhteistyö Elisan kanssa mahdollisti Korkeasaaren eläinten elämän seuraamisen nettikameroiden välityksellä. Elisa Vahti Live -palvelu toi pikkumangustit, berberiapinat, pesukarhut ja pikkuapinat ihmisten työpaikoille ja koteihin. Kamerat nostivat www.korkeasaari.fi:n vierailijamääriä yhteensä n. 4,5 %.

Pitkään polveilevana jatkunut verkkokauppanhanke eteni tuotantoon, kun Kissojen Yö -tapahtumaan myytiin pääsylippuja ennakoon verkossa. Pilotti oli myynnillisesti ja teknisesti onnistunut, mutta kirjanpidollisista syistä lopullista tuotantokäyttöä siirrettiin vuodelle 2014. Noin 15 % tapahtumalipuista myytiin verkkokaupan välityksellä.

Asiakasinfonäytöt asennettiin koekäyttöön Amazonian aulaan ja Kissalaaksoon. Kosketusnäyttöjen tarkoituksena on opastaa, tarjota ajankohtaista tietoa Korkeasaaren tapahtumista sekä kertoa monipuolisemmin lajistosta, suojelusta ja eläintarhan toiminnasta yleisesti. Videot ja valokuvagalleria ovat osoittautuneet asiakkaita kiinnostavimmaksi sisällöksi. Sisällön ja toiminnallisuuksien kehitystyö pysähtyi palveluntoimittajan ongelmiin. Sekä

13.2.2014

Kissalaaksossa että Amazonian aulassa tapahtuneista remonteista johtuen laitteet olivat pitkään pois yleisön käytöstä. Kehitystyö jatkuu vuonna 2014.

Venäläismatkailijoiden määrä Suomessa on kasvussa ja tämä näkyy myös Korkeasaarella. Syksyn ja talven aikana noin 100 venäläisseuruetta haastateltiin. Asiakaskyselyn vastausten perusteella panostamme entistä enemmän venäjänkielisen infomateriaalin tuottamiseen.

Asiakaslähtöisemmän arjen eteen käynnistynyt ”Asiakas on ystävä” –projekti alkoi sisäisellä, kaikki yksiköt mukaansa tempaavalla asenteita ja osaamista kartoittavalla työpajatyöskentelyllä. Tulosten perusteella päädyttiin järjestämään kaikille työntekijöille ulkopuolisen kouluttajan järjestämänä kaksivaiheinen asiakaspalvelukoulutus: asiakaspalvelun ABC ja haastavat asiakastilanteet. Koulutukset järjestetään alkuvuodesta 2014.

Markkinoinnissa toimi vuoden 2013 aikana 5 harjoittelijaa etupäässä graafisen suunnittelijan apuna. Vuoden aikana luontokoulussa oli 10 tet-harjoittelijaa.

Luontokoulutoiminta

Luontokoulu Arkki kuuluu Suomen Luonto- ja ympäristökoulujen liittoon ja sai LYKE-verkoston luonto- ja ympäristöasioita ja kestävästä kehitystä edistävän kehittämiskeskuksen sertifikaatin.

Helsinkiläisten peruskoulujen alaluokille (3.-6. luokka) järjestettiin yhteensä 36 luontokoulupäivää. Teemoina olivat Elämää lumen ja jään maassa, Päivä etologina ja Tiikerinsuojelijoiden jäljillä. Vanha luontokoulurakennus purettiin elokuussa, jonka jälkeen luontokoulun toimintaa ja tarjontaa supistettiin.

Syyskaudella Korkeasaari järjesti helsinkiläisten yläkoulujen ympäristöryhmäläisille suunnatun konferenssin Itämeren luonnosta ja sen suojelusta. Tapahtuma toteutettiin Ruuti-expon yhteydessä yhdessä Opetusviraston kanssa. Yhteistyökumppaneina toimivat WWF, Harakan luontokeskus, Meriharjun luontotalo ja Mobiilisti maailmaan -hanke.

Lisäksi Luontokoulu Arkin vuoden 2013 toimintaan kuuluivat helsinkiläisten esikoulujen ahma-aiheiset viikot helmi-maaliskuussa (24 ryhmää), uusimaalaisten yläluokkien ja lukioiden Koululaiskonferenssitapahtuma Itämeri-teemalla huhtikuussa (3 päivää), toukokuun ohjattu luokkaretkiohjelma Tutkimusretki Korkeasaareen (103 luokkaa) ja Koulujen Korkeasaaripäivä (62 koululuokkaa). Kesäkuussa järjestettiin kolme neljän päivän mittaista ympäristö- ja eläinaiheista kesäleiriä lapsille (yhteensä 66 leiriläistä).

Syksyllä 2012 alkanut kummiluokkakokeilu jatkui myös kevätkaudella Töölön ala-asteen 6A – luokan kanssa. Suomenlinnan ja Harakan kanssa viime vuonna alkanutta Kolmen Saaren

13.2.2014

leirikoulupakettia jatkettiin syksyllä 2013. Jatkoimme edelleen mobiilisovellusten kehittelyä Mobiilisti maailmaan –hankkeessa.

VII RAKENTAMINEN JA YMPÄRISTÖ

Ympäristönhoito- ja kiinteistöyksikön vastaa eläintarhan ympäristön rakentamisesta ja kunnossapidosta sekä eläintarhatoiminnan piiriin kuuluvien kiinteistöjen, rakenteiden ja laitteiden kunnossapidosta. Yksikön tehtäviin kuuluu rakentamisen ja kunnossapidon lisäksi mm. kasvillisuudesta, jätteiden käsittelystä ja ympäristöraportoinnista huolehtiminen.

Vuonna 2013 valmistuneita rakennustöitä

Palosaaren luonnonvaraisten eläinten hoitolan perusparannushanke

Visenttitarhan jälkityöt

Africasia-talon gunditarha

Pesukarhutarhan kunnostustyö

Amazonia-talon riutta- ja biotooppiakvaariot

Karhulinnan näyttelytilan WC-remontti

Africasia-talon valaistusmuutos LED- valoiksi

Lauttalaitureiden kunnostus

Palosaaren jätepuristimet ympäristötöineen

Kurkipuisto

Perhospuutarha

Pienempiä tarha-alueiden kunnostus- ja sisustustöitä tehtiin mm. kissalaakson tarhoissa, gaskelliallissa ja vanhassa mäyrätarhassa, johon siirrettiin kaneja. Suunnittelutyö aloitettiin muun muassa uuden luontokoulu- ja toimistorakennuksen, riikinkukkojen, apinalinnan muutostöiden, Palosaaren maisemoinnin, Sukupuuton portaat -hankkeen ja kissalaakson infotorin osalta.

Africasia-talon LED-tekniikkaa hyödyntävällä valaistusmuutoksella on pyritty energiatehokkaaseen valaistusratkaisuun. Hyvin onnistunutta kokeilua on tarkoitus jatkaa tulevien eläintilojen valaistuksen suunnittelussa.

VIII TALOUSTILANNE JA TUNNUSLUVUT

Korkeasaaren eläintarhan toimintakulut vuonna 2013 olivat noin 7,7 miljoonaa euroa. Palkat ja henkilösivukulut muodostavat leijonanosan vuosittaisista kuluista. Eläinten rehuihin kulutettiin noin 260 000 euroa. Vuonna 2013 eläintarha keräsi toimintatuottoja noin 4,2 miljoonaa euroa.

13.2.2014

Tulot muodostuvat pääosin pääsymaksuista (3,3 miljoonaa euroa) sekä ravintoloiden ja kioski-tilojen liikevaihtoperusteisista vuokratuloista (noin 560 000 euroa).

Korkeasaaren eläintarhan rakennuskanta on vanhahkoa ja vaatii jatkuvaa korjausrakentamista. Myös Korkeasaaren kehittämissuunnitelman mukainen rakentaminen ja eläintilojen kunnostus vaativat investointeja. Vuonna 2013 merkittävimmät investoinnit kohdistuivat Palosaaren luonnonvaraishoitolan perusparannushankkeeseen, uusiin Kurki- ja perhospuutarhapuistoihin sekä Amazonia-talon riutta- ja biotooppiakvaarioihin.

Helsingin kaupungin vuoden 2013 talousarviossa Korkeasaaren eläintarhalle on asetettu yksi sitova toiminnallinen tavoite, vuosittaisten aukiolotuntien määrä. Sitova tavoite – 2793 tuntia toteutui ja ylittyi, sillä vuonna 2013 aukiolotunteja oli yhteensä 2828. Eläintarhan toimintaa ja suoritteita seurataan myös vuosittaisen kävijämäärän avulla. Vuoden 2013 suoritettavaksi oli asetettu 570 000 kävijää, jota ei aivan saavutettu. Kävijöitä oli vuonna 2013 yhteensä 502 162. Määrä on jokseenkin pitkäaikaisen keskiarvon mukainen, mutta jää asetetusta suoritettavasta.

Lisäksi eläintarhan toiminnan laajuutta arvioidaan seurataan eläinlajien määrän avulla. 160 lajin tavoite saavutettiin, sillä vuonna 2013 lajeja oli Korkeasaarella 170. Lajimäärää on tulevina vuosina tarkoitus edelleen kasvattaa. Niin ikään henkilöstömäärää koskeva voimavaratavoite (73 henkeä) toteutui.

Toteutuneet tunnusluvut	2012	2013
Suoritettavatavoitteet: Kävijämäärätavoite 570 000 henkeä	488 619	502 162
Tehokkuus/taloudellisuus: Toimintakate/asukas	6,57 €	5,79 €
Toiminnan laajuustiedot: Lajimäärä 160 kpl Pinta-ala	147 24	170 24
Voimavarat: Henkilöstön määrä 73	73	73
Tuottavuus: Kävijämäärän ja menojen suhde	77,9	82,32
Sitova toiminnallinen tavoite: Aukiolotuntitavoite 2 793 h	2834	2828

13.2.2014

IX SELVITYS TOIMINNAN RISKEISTÄ

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestäminen

Eläintarhan johtokunta on valvonut, että Korkeasaaren eläintarha on toiminut vahvistetun talousarvion sekä kaupungin valtuuston ja kaupunginhallituksen hyväksymien tavoitteiden mukaisesti ja ohjannut sen toimintaa. Korkeasaaren eläintarhan johtaja on huolehtinut riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä kaupungin ohjeiden mukaisesti.

Korkeasaaren eläintarhan riskienhallinta ja sisäinen valvonta on järjestetty vuonna 2012 perustetun uuden turvallisuusasiantuntijan tehtäväksi. Turvallisuusasiantuntijan vastuulla on Korkeasaaren eläintarhan riskikartoitus ja riskienhallinnan kehittäminen. Liiketoimintariskien hallinnasta vastaa eläintarhan johtaja apunaan hallintopäällikkö. Sisäisen tarkastuksen raporteissa havaitut epäkohdat on vuoden 2013 aikana korjattu. Lisäksi Korkeasaaren eläintarhasta laadittiin yleisöturvallisuustarkastus kesällä 2012.

Korkeasaaren eläintarha on arvioinut riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta säännöllisesti järjestetyissä palaverissa, joissa on käsitelty sekä liiketoimintariskejä että muita toimintaan liittyviä riskejä. Laajempi riskikartoitus eläintarhan toiminnasta valmistuu vuoden 2014 kuluessa.

Arvio riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan nykytilasta

Tekemänsä itsearviointin perusteella Korkeasaaren eläintarha esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä.

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kehittämiskohteet ja kehittäminen

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativat seuraavat riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan epäkohdat / puutteet / kehittämiskohteet: kirjallisten dokumenttien puutteellisuus ja riskienhallinnan kokonaisvaltainen järjestäminen.

Edellä mainittujen poikkeamien korjaamiseksi on jo ryhdytty toimeen perustamalla hankintaryhmä ja laatimalla hankintasuunnitelma jonka toteutumista valvoo hallinnon suunnittelija, päivittämällä delegointipäätökset sekä tarkistamalla hankintavaltuudet.

Vuoden 2014 aikana kehitetään riskienhallinnan kokonaisvaltaista dokumentaatiota ja toimintatapoja.

Merkittävimmät riskit ja niiden hallinta

Korkeasaaren eläintarha on arvioinut merkittävimpiä riskejä (strategiset, taloudelliset ja operatiiviset). Merkittävimpiä riskejä ovat vanhentuneesta rakennuskannasta johtuvat vahinkotilan-

13.2.2014

teet, riskienhallinnan dokumentoinnin puutteellisuus ja toiminnan kausiluontoisuudesta johtuen taloudellisten tavoitteiden ennustamisen haasteellisuus.